

Nr 174.

Av herr **Lindhagen**, *angående organiserande av en rättsordning innefattande en rätt till jorden för den nödlidande lantbefolkningen.*

Världskrisen och arbetslösheten påkalla nu i första rummet allas uppmärksamhet.

Jag känner ej om världen kan göras väsentligen bättre eller hur mycket människor mäka mot konjunkturernas spel. Visst är dock, att läget uppfordrar icke blott till torftig samaritverksamhet här och var efter råd och lägenhet utan även till eftertanke, hur en så bristfällig världsordning bör kunna omskapas och utbytas mot en bättre. Denna senare realpolitik på lång sikt undanskymmes alltmer. Därmed blir också vår politik alltmer verklighetsfrämmande och följaktligen nödhjälpen alltmer famlande och utarmad.

Det nämnda stora problemet hinner jag icke, min plikt såsom folkrepresentant likmätigt, nu närmare beröra. Åtminstone ej inom första motionstiden, då jag sedan åtskillig tid ligger insjuknad i influensa. Några små bidrag med kort motivering till mildrande av nödläget för tillfället må därför nu framföras.

Utgångspunkten härför synes mig böra vara, att befolkningens försörjningsmöjligheter i jord och arbete är denna befolknings tillhörighet och ej blott ett fåtal allmänna eller enskilda företagens och besittningshavares. Att stillatigande låta konjunkturerna, förstärkta av bristande god vilja hos människorna, utan vidare ruelse kasta ut små existenser på gatan, detta kan icke godkännas.

Så kallad fattigvård eller vilket som helst annat förskönande namn för samma sak är icke någon lösning. Här som överallt spelar dessutom relationer in. Ju mer obetydlig en människa är, dess mera hundsvotteras hon alltför ofta i välgörenhetsanstalterna. Därtill vill jag framdeles kanske återkomma.

Ett gammalt begrepp, som en gång var uppburet, dyker inför tidens påfrestningar ånyo fram ur dunklet. Det är den så kallade *rätten till arbete*. Ett humant begrepp, som icke har något att skaffa med någon slags plikt till slavarbete under någon välgörenhetsbyråkratis färla. Det gäller rätt för alla till arbete efter hans förutsättningar, miljö och bosättningsförhållanden. Må vi sålunda nu slå vakt om förefintliga arbetsmöjligheter och skaffa nya, samt uppbygga rätten till arbete på en rättsordning.

Ett försummat släkte är sålunda landsbygdskulturens folk. »Mondismens» lockelser på en del industrikretsar även inom arbetareledningen har ytterligare isolerat detta folk från den härskande stadskulturen och dess omtanke för de sina.

För lantbefolkningen är rätten till arbete ur jorden en primär betingelse. Detta var grundvalen för tidigare statsutredningar i jordfrågan. Men landet fick aldrig någon regering, som kände sig uppfordrad att slå ett slag för lantbefolkningens *rätt till jorden* och de omfattande rättsverkningarna, som anknyta sig till ett sådant program. Ett sådant krav skulle blivit oemotståndligt i längden, om det fördes fram av landets styrelse eller ett mäktigt parti och vida mer skulle framtvingats under tiden även på frivillighetens väg med en sådan fast politik.

Nu har emellertid sedan åtskilliga år denna statskonst uppgivits. Den sociala jordfrågan ligger nu, såvitt jag förstår, tämligen totalt sammanstörtad. Landsbygdens tillgång till jord kan icke längre stå befolkningen till buds, oavsett om bolag och stora jordägare lämna sitt samtycke eller icke. Änå har nu en social jordkommitté tillsatts med begränsade uppgifter och kringskurna möjligheter. Den ekonomiska krisen i landet kräver, att all jord skall stå till förfogande, som skäligen bör göra det. Den svenska statsmakten svarar, att bolag och stora godsägare böra fortfarande behållas vid rätten att bestämma och icke rättsordningen. För första gången blevo alla partierna år 1930 i riksdagen till och med eniga om denna nya ordning såsom motioner, utskottets betänkande och debatten i första kammaren närmare utvisa. I anslutning härtill är också instruktionen för den sista jordkommittén avfattad.

Det bör aldrig få saknas i riksdagen och i varje fall icke under folkets nu betryckta läge en påminnelse om dödligheten i en sådan jordpolitik. Det hemställes således,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att den på jordbruksministerns föredragning den 4 december 1930 beslutade kommittén för sociala jordfrågor måtte erhålla sitt uppdrag utvidgat med bemyndigande att även överväga organiserandet av en rättsordning, innefattande *en rätt till jorden* för den nödlidande lantbefolkningen, oberoende av bolags och stora jordägares medgivande.

Stockholm den 22 januari 1931.

Carl Lindhagen.